

Symfoni med arméns trumpetsignaler

av Olof Santesson

TITEL:

Speltoken: Hugo Alfvén och rosens klang

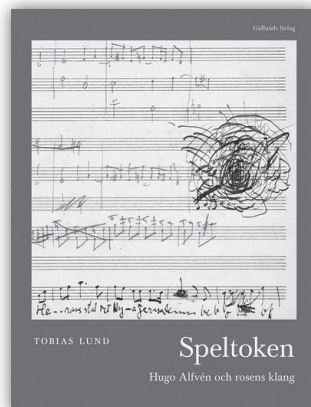
FÖRFATTARE:

Tobias Lund

FÖRLAG:

Gidlunds förlag, Möklinta, 2022

I HUGO ALFVÉNS tredje symfoni förekommer trumpetsignaler som är påfallande lika med vad som vid den tiden, 1905, användes som signaler inom kavalleriet och infanteriet. Där betydde det t ex att övningen kunde börja eller, mer dramatiskt, som en inledning till strid och anfall. Satsen handlar om en ridare som i hejdlös galopp ska storma mot ett mål, och greppet att använda mer eller mindre kända militära symboler var enligt musikvetaren/författaren av en bred biografi inte ovanliga i senromantiska symfonier.

Alfvén var inte särskilt lagd åt det krigiska hållet. Men han var präglad av tidsandan både som ung radikal nyskapare och senare, mot slutet, alltmer konservativ. 1905 var året när Norge bröt sig ut ur unionen med Sverige och den svenska attityden hade sina stormiga drag, traditionella patrioter var inte främmande för att uppstudsiga norrmän skulle kväsas.

Unionskrisen utspelades under ett hundraårsskifte när gamla sanningar utmanades med genombrott inom industri, urbanisering, religionskritik, nya filosofiska idéer, sociala och politiska massrörelser. Man lär sig mycket kulturhistoria av den nära 500 si-

dor digra framställningen. I Sveriges moderna historia rörde det sig om ett avgörande skede. Här framväxte det samhälle vars välfärdsår vi skulle ta som självklara även under mörka skeden likt det vi idag prövas i. För många av oss ganska okänt drog det nya tänkandet med sig musikvärlden, allt kunde åskådliggöras: sinnligheten, kärlekens sexuella förmåga. Med sin kraft bröt Alfvén den prydhets som hörde förra århundradet till.

Med bilden av dessa skaparår kan man förundras över all den kraft Alfvén utvecklade: symfonier och inslag av konserter och mindre anspråksfull musik, som musiker, dirigent, som forskare, ledare av OD, manskören Orphei Drängar. Med ständig brist på pengar satsade han på att likt andra av skedets stora konstnärspersonligheter bygga sig ett anslående hem med milsvid utsikt över Dalarna, hade otaliga kärlekshistorier, vidlyftigt sällskapsliv, tre fruar. Boken famlar allt: musikteorier och inträngande biografiska noteringar som ofta lämnar bestickande respektive tänkbara förklaringar som måste förbli hängande i luften.

Ett särskilt tungt kapitel ägas åt Alfvéns fjärde, omstridda symfoni 1920, ”Från havs-

bandet” och dess beröringspunkter med Frödings ”En morgondröm” från 1896, där skalden tvingades till en rättsprocess. Längre hade ett kvartssekel senare tänkandet inte gått. Enligt ett typiskt citat hade Alfvén åstadkommit den ”mest oblyga och utförliga musikskildringen av kärlekens sexuella sida.”

Ett annat drag hos den lite äldre Alfvén, alls ingen Hitler-vän eller utpräglad antisemit, visar hans förtjusning över att 1941 i det ockuperade Oslo får göra en konsert i regi av Quislings parti NS. Boken är här det kanske bästa som på länge ha skrivits om rörelsens rivaliserande falanger. Bland värd-

folket på festmiddagen fanns flera som blev hårt dömda, drabbades av ond bråd död eller arkebuserades.

Författaren kallar Alfvén resa från ungdomens vänster till långt år höger för ett ”flaxande”; han framstår som nästan lika opålitlig som han var i sitt förhållande till ”sina hårt prövade älskarinnor” och fruar. Vid sin död hyllad som en nationens musikskapare hade Hugo Alfvén bjudit på både högt och lågt. De militäriska trumpetsignalerna därhän, mycket hör till populär svensk sångskatt.

Recensenten är ledamot av KKrVA.